

Paviljono. Paroda teatras iki
liepos 7-tos dienos.
Lietuviai prisideda prie
Chicago vykstanties Tarp-
tasiandis Pramonės Parodos
programos išspildymo. Nuo
jų parodos atidarymo bir-
želio 19-ta diena iki jos už-
darymo liepos 7-ta diena
McCormick Place, Mažajame
Teatre vyksta tarptautinė grupė pasirodymai.
Lietuviai pasirodymai pro-
gramoje buvo įvesti sekan-
čiai:

Ateities Šokėjai ir Dain-
inkai — birželio 23 d.
Lietuviai Vyčių Choras —
birželio 25 d.

Merrelės Marijos Gimini-
mo Lietuviai Ansamblio tau-
tingi ūkių grupė — birželio
27 d.

saulų ūkių — birželio

28 d., 5 val. po piet.

Jaunimo Centro Studentų
Šokėjai — birželio 30 d., 1
val. po piet.

Jaunimo Centro Kanklių
Ansamblis ir Choras — bir-
želio 30 d., 6 val. vakare.

Lietuviai Tautinių Ūkių
Grupė — liepos 3 d., 6 v. v.

Ateities ūkių — liepos 5 d., 8 v. v.

ETUVIŲ ŽINIOS

SUKAKTUVEŠ, KURIU NEREIKTŲ MINĒTI

Rašo ALGIRDAS J. GREIMAS

Gai sužinojau, kad Jur-
gis Baltrušaitis sijmet su-
nuo 60 metų, vos žado ne-
mato. Viso laiko skaičiau-
tu, kiek vyresniu,
savo, tos pačios kertos
amžiumi. Savo amžiuje jis
buvo pasakyti labai leng-
vai.

Tat ir turiu skrupulu

seiti prie šių jo suak-
tuvių minėjimo. Sukaktys

gustai skirtos žmonėms,

vyrenimui linija jau
yra kurį gyvenimą

daugiau ar mažiau, iš-

apie. Apie Jurgį Baltru-

šaitį to pasakyti negalima:

ir 1930 metais, taip ir

1940 metais priklauso Va-

kytūkų avangardui,

gal net daugiau ne-

ne 1950 metais jo veikalai

kyngynų vitrino-

ose išsuktais kaip best-

as.

Šeštadienį, vis delto, imuosi

apie Jurgį Baltrušai-

šaitį, kad netekta

duoda progą pakal-

ėjimui. Jis supažindinti

su jomis padeti ja suvok-

ti vieta lietuviška visuome-

nių jomis padeti ja suvok-

ti vieta lietuviška

visuomenės

lyno, kaip poeto Baltrušai-

čio sūnus, tai, i Vakarų

nuo Berlyne, poetas Baltru-

tydamas ji visose komisijo-
se ir komitetuose, sedinti
nuošaliai, beveik neavertant
burnos, pradžioje maniai,
kaip ir kiti: ka jis čia
vargšas, gaišina laiką tuose

tokio posėdžio metu — už-
kulisių kombinacijus ausys

DIRVA

Nr. 74

Birželis-June 28, 1963

Cleveland, Ohio

JURGIS BALTRUŠAITIS mini savo 60 metų sukaktį

MENO ISTORIKAS

RETAI KAM PAVYKSTA TURETI DVI JAUNYSTES,
DU KARTU GYVENIME JAUSTI SAVE ZYGIOUANTI
PIRMOSE GRETOSSE DRAUGE SU EPOCHOS DVA-
SIA. — TOKIA LAIME ISPULĘ JURGIUI BALTRU-
ŠAIČIU.

Pirmasis žestas

Kai 1924 m. ka tik į me-
tus suėjės Jurgis Baltrušai-
tis atvyksta i Pariziją, jis
dar gana sunkiai graba-
jasi prancūziskai, bet jau
aiškiai žino, ko nori. Seimi-
nė aplynka, kurioje jisai
brendo, išsigudė jame pa-
traukimą scenos menų:
Baltrušaitių namai Masko-
voje buvo tada atviri vi-

siems dideliems vardams,
kuriuos Sovjetinė Rusija
paveldėjo iš caro laikų, o
ypač ieškotojams teatro sri-

čiai paskaita. Baltrušaitis
ir pats nustembė: romaniskoje
skulptūroje, Baltrušaitis
žestas: Zestas romaniskoje
skulptūroje. Baltrušaitis
mano, kad žestas vis dėlto
sič tiek rišasi su teatru, o
jeigu jis imsi studijoti vie-
noje kurioje mano epochoje,
tai ir teatras bus išgel-
bėtas, ir meno istorikai patenkinėti. Beruošdamas ta-
čiau paskaita.

Daug žadanti jaunystė...

Daug žadanti jaunystė...

žetas: Zestas romaniskoje
skulptūroje. Baltrušaitis
mano, kad žestas vis dėlto
sič tiek rišasi su teatru, o
jeigu jis imsi studijoti vie-
noje kurioje mano epochoje,
tai ir teatras bus išgel-
bėtas, ir meno istorikai patenkinėti. Beruošdamas ta-
čiau paskaita.

Baltrušaitis — Armenijos
garbės pilietis

Paryžiuje tuo metu vyks-
ta dideli meniniai ginčai
apie gotiką ožiavine ar-
ka. Pagal tradiciją dominava
tada konstruktivinės arkos
kilmės tezė. Bet štai
vienas architektas, Pol Abra-
hamas, su piešiukiu ir cinti-
statymu irodė, kad gotiškai
skliautai statybiškai imant,
visai nereikalingas, kad
jisai nieko neliko radinti,
ja tiktais ornamentinius mū-
ro ištūstiniamas. Sitoks iro-
dinėjimas vedė tol: Vaka-
ry Europos gotika, tokioje

(Nukelta 13 ps)

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

• Besidomiintiesi Wash-
ingtono administracijos po-
litika bus išdoma sužinoti,
kad ten vyravia nuomonė,
 jog reikia remti Chrusčiova
visomis išgalemis jo konflikte
su Raud. Kinija. Sa-
koma, kad tas konfliktas
esas gilesnis, nei skelbiama
viešai. Ne iku tikslu Bon-
noje ir buvo numatyta prez-
idente Kennedy susitiki-
mas su JAV ambasadörum
Maskvoje Foy Kohler.

• Ryto Vokiečių komu-
nistai emėsi visų priemonių,
kad uždraudus gyventojams
klausyti prezidento Kenne-
dy vizito metu pasakyti
kalbu ir pranešimų.

• JAV delegacija prie
ITO imsis griežtesniu žy-
giu, kad pasmerkti Piety
Afrikos respublikos griežtą
segregaciją ir Portugalijos
atsisakymą suteikti Argenti-
nai laisvę.

• Dirvos nr. 72 tilpę First
Foundation for Freedom
skelbimas, turėjės pasikartoti
sekanciuose numeriuose,
staigiai buvo atšauktas.
nepranešant jokiui prieža-
sūčiui. Galima tik spėti, kad
visas Laisvės paviliono
išrengimo projekto New
Yorko pasaulinėj parodoj
lieka po klaustuku, atsi-vel-
iant į esamą politinę si-
tuaciją.

Prezidentas Kennedy ir vokiečiai

NORS PREZIDENTO TEVAS BŪDAMAS AMBA-
SADORIUMI LONDONE JAUTE TAIK TIRKŪ
SIMPATILIŲ VOKIECIAMS IR NET RODÉ SU-
PRATIMO JŪ ŽYDŲ KLAUSIMO SPRENDIMUI.
PRATIMO JŪ ŽYDŲ KLAUSIMO SPRENDIMUI.
NE-
SUNUS IR JO ARTIMIAUSI PATAREJAI NE-
TUREJO JOKIO SENTIMENTO TAI TAUTAI—
TIR TARPAUTINĖS PADĖTISS PRAVOJAI
PRIVEDĖ PRIE TO, KAD JAUNA VAKARU
RESPUBLIKI SUSILAUKE NET
VOKIECIŲ JAUNIKIŲ: DE GAULLE, KENNEDY IR
TRIJŲ JAUNIKIŲ: DE GAULLE, KENNEDY IR
CHRUSCIJOVO.

Vytautas Meškauskas

Atrodo, jog Walter Lipp-
manno būkstavimas, kad ilga-
prezidento J. F. Kennedy
prekonkurencijos virs konkuren-
cijos priešimuisi vokiečiams,
pasitvirtino. Pirmas klausiu-
mas, kiek vienos stebėto-
jiam, buvo: kas yra širdin-
iam priimamas, de Gaulle
aukštingas?

Baltrušaitis — visuome-
niškinkas

Jurgis Baltrušaitis arčiau

metu, kai Paryžiuje dar bu-

vo nemaža lietuvių, kai dar

buvo truputis pinigu, kai

buvo reikėjo padalinti. Ma-

is pradžiu atrodė, kad ilga-
sis prancūzas, tačiau vėliau
Kennedy maloni asmenybė
ištirpė rezervuotumo le-
dus.

Logiškai galvojant, kitaip
ir negalėjo būti. Washingtono
politika: nuolaidžiai
elgtis su priešais, bet spaus-
dinti sajungininkus, turėjo pri-

(Nukelta 12 ps)

DIRVA

THE FIELD

The Lithuanian Newspaper Established 1915
187 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio Telephone: 431-6344
Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press, Radio Ave.
VILNIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Guberkis.

Redazione:

Jonas Guberkis, Vytautas Gedgaudas, Jonas P. Palukaitis.
Redakcione kolegijos: P. Bestys, E. Čekiešė, A. Leškinė,
R. Mielžius, V. Rastenė ir St. Šventerė.
Prenumerata metinis \$11.00, pusmetinis \$6.00. Dirva išleista
pirmadieniais, trečadieniais ir penktadieniais,
išskyrus išventes.

INFORMACIJA, KURIOJE NEBUVO INFORMACIJOS

— "New Yorke išvynė politinių grupių suvažiavimams nutarė
jungtį i VLIK sąjūdą".

— "Frontininkai ir tautininkai grįžta į VLIKą".

Tarp bent dvių užvardintų grupių pasitarimus New Yorke
Laisvės Lietuva ir Draugiai.

Tačiau visa paslapti tokios entuziastingos "informacijos"
atidengė vienas sakynus Draugą, iš kurio paaiškėjo tų pasitarimų
rezultatus: nutarta paskelbtai deklaracijos, kurių paruoštū
išrikti komisija.

Tiesiogen vardin reikia pranešti, kad pasitarimai buvo su-
saukti PLB valdybos iniciatyva tarpis. Tų pasitarimų pasekoje
niekas jokių prasmų stoti į VLIK nėra padavės, tuo išbūv.
kad VLIK jų ir nereikalauso. Pasitarimo išlaidos aéra išlaido
ir paskelbtu jokiu oficialaus komunikato. Sudarytoji komisija
stengėsi surengti deklaraciją, jei tolimesniu pasitarimų eigoje
bus atsiskirtas klausimai vieninga nuomona.

Kai kurie iš VLIK deklaracijos ir protokolu, kuriais VLIK jėjant, os
grupės remia savo dabarties ir tolimos ateities siekius, nore-
dam, kad ir visos kitos grupės sutiktu su tų deklaracijos ir pro-
tokolu tezemos. Gaila, bet VLIK grupės, save reikalavimus sta-
tydamos, neskelia būsimumai tu teizių ir tų reikalavimų, kurios
sudaro aukštą slenkstę "atviri durų" politikoje. Kodėl VLIK
grupės su tomis tezėmis ir reikalavimais neiseina į vienam, tai
juo reikalkas. Jeigu gali kviečiamieji partneriai dėl tų tezų vedā
derybas, matyt, kad kliuvinys nera vien teknikas ir lengvai
apnemamas. Tai principinis kliuvinys, kuris nugalejimui geru
norū turi parodyti ir VLIK grupės.

Siekiant laisvinimo darbo koordinacijos ir vienengos bazės
pirmoje etape, reikia ryžtis bendrani darbui ir siekti to darbo
teigiamų vaisių. Šito vengti tolumu distancijos pretenzijomis nei
darbas bus atliktas, nei sudarytas bent sioks toks pagrindas
pretenzijoms, jei jos iš viso reikalangos.

Šioms klūtimis nugalėti reikia geros, skaidros lietuviškos
valios. Reikia i didesnio atvirumo ir švaresnės diplomatijos
vienuomenės atžvilgiu. To kaip tik višą laiką pasigedo visuomenė
iš VLIK puose.

Pasitarimų dviask New Yorke parode daug optimistinių žy-
mių. Sudarytoji komisija deklaracijai paruoštū emesi darbo pasi-
tikėdama daugumos paroda gera valia. Kitai gali ir nesustum-
tū, kurio atlikimui teks tiesi liptus, o ne vien sušuktū
o, dar platus grovio neperšokus, kaip paskubėjo džiaugtis
iš kurie entuziasmai.

Deklaracijai paruoštū komisijos sudarymas yra teigiamas ir
nežintinas reiskinys. Jos darbo ir pastangų vaisiaus bet gū-
tume kantrai palaukti.

(j.č.)

SKAITYTOJU LAIŠKAI

KODĖL TAIP IVYKO

Dvorus 70 nr. išspausdiname laiške p. Milton Stark skundžiasi, kad Manylond Books leidykla, nesenai išleidusi Jurgio Gliaudos romano angliskai (HOUSE UPON THE SAND), prie

kių vertėjo pavardė. Tos pačios priežastys priverė
jėdėti ir Clark Mills pavarde LITHUANIAN QUARTET knygoje. Skirtumas tokas,
kad prof. Raphael Sealey moka lietuviškai ir yra ne-
paprastai geras vertėjas, o Clark Mills, nors pati ir ne-
mokėdama lietuviškai, tačiau būdama poetas, prity-
rēs redaktorių ir anglų kalbos deštytojais universitete,
pasinaudojo pirmuoju ver-
tutu kaip medžiaga ir vi-
ka perrašė į naujo. Ar bū-
tų etiška nepaminičių ty-
žmonių, kurie faktiniai kū-
rinių kūrinium išvedė į pa-
saul?

Būtų daug tiksliau, jeigu gerov valios Milton Stark, užuot protestaves, kad šalia jo pavarðės atsirado kitos (o tos pavarðės yra garbingos), pasistengtų geriau išversti jam pavestus vei-
kalus į anglų kalba. O jeigu vienos to nepajėgia (geru grožinės literatūros vertėjų reikiu ginti), tai tegu susi-
randu tinkama talkininkai. Tuod buvo jis daugiau pasitarta lietuvių litera-
tūrai atsišakė redaguoti p.

Ta proga man tenka ne-
likti maloni pareiga paaš-
kinti, kodel salia Stark pa-
varaðės atsirado kita. Po to,
kai net du profesionalai
literatūrėliai knygų redak-
toriai atsišakė redaguoti p.
Tarp vertimų, nes jie esą
lietuviški, teko ieškoti
iš kai kuriai knygų redak-
toriai, kuris visą romaną
išversti į naujo. Tegu p.
Stepas Zobarskas,
Manylond Books vardu

Jurgis Baltrušaitis...

(Atkelia iš 1 psl.)

perspektivoje, galėjo būti
kilusi iš Ispanijos maury-
architektūros...

Cia ir prasideda arménia-
kasis Jurgio Baltrušaičio
gyvenimo epizodus. — Gy-
vendamas Egipte, nuėjau-
vienna kartą į paskaita Armé-
nėnų kolonijos Namouose;
po paskaitos, arménų met-
ropolitatas — o jie žinote,
stori, barzdoti ir nosingi —
vos neuvudsino manęs save
glėbyje, sužinojės, kad aš
pažiūstu Baltrušaitį ir esu
jo bendarautas. Armenams,
Murtis Baltrušaitis yra
savas žmogus, nelyginant
jų garbes pilietis. — Visa
tai surišta su gotika. Vie-
nės meninės istorikos buvo iš-
kėlės minti, kad arménų
architektūra turinti gotikų
elementų, bet niekas Euro-
peja arménio meno taip
ir nebuvu matęs. Užtard
iš kai kurios architektūros
istorijos, — Jurgis Baltrušaičio
tezė: "Armenių gotika" —
yra išmūšta iš istorijos.
Atradimas, greitai pripažintas,
nes jis atitinko konstruktyvinę an-
ko meno dvasią, nes jis
parėmė juo tuomet pripažintas
Henri Focillon auto-
popiliarių, kuris iš
cvioliucija jau gali būti ir
dekoratyv. Gotika tuo bū-
do tapo apgintina nuo be-
prasmikumo, Viduramžių kul-
tūra nuo arabų. Arménijos
menas buvo išrašytas į bend-
rą žmonijos lobyną. O
Jurgis Baltrušaitis dėmesi
duo neigiamas, dėmesi
istoriko menu.

tomis barbare menu, vaikų
švebeldžiavimui. Visa, kas
seki klasizizmu, buvo jo de-
formavimas, išsigimai m a s.
XX-sis amžius "atrado" dvi
naujas dielido meno epochas:
romaniškai mena ir baroka. Paralleliai, beveik
tuot metu, kai Vokietijoje
vyko baroko atradimas, Prancūzijoje buvo auksčiai
išskeltas ir naujai ivertintas
romaniškasis menas.

Vokiškai rasišku forma-
lizmo atmosferoje subren-
dusius Jurgio Baltrušaičiu
romaniškojo meno autenti-
kūnus mintyje, kai 1939
metais sutvarkytai rankra-
tyje, tiktais 1948 m. pasi-
rodydys trečmyje Lithuanian
Folk Art pavidaile.

Mūsų karto nerimas

Tamsus debesys dengia
Europą: karas, pokare. Vil-
čių ir nevilties, prasmės ir
beprasmikumų kaitaliojimo
fone savo kabinetė dirba
menių istorikas. Jo ilgo
ir vienės darbo rezultatas —
keturių meno knygos —
pasirodo viena po kitos tarp
1955 ir 1960 metų, parod-
ydamos publikai ir entuzias-
muis tūmpos meno mečiems
visą naują Jurgį Baltrušai-

VIRŠUJE: Paryžiuje Saint
Germain des Prés kvartalo
knygyno La Hune vitrina bu-
vo paskirta Jurgui Baltrušai-
čiu, jo knygos "Reveils et
prodiges" pasirodymo progą.

ne be vien tik formu, bet
formu reikšmės istorikas:

Mūsų civilizacijos meno
istorija — iš toliai į ją pa-
žiūréjus — atrodo, kaip
žmogaus proto kova su pa-
čiu savimi. Gotika, klasiciz-
mas — tai šviesios, besi-
gypsancios žmonijos išraiš-
ka; romaniškasis menas,
barokas — tai nerimo, fan-
tazijos, patamsi, besai-
kiškumo epochos. — Jurgis
Baltrušaičio veikalai iškels
aukštai, parodys ir irodys,
kad ši šviesos ir tamso,
realizmo ir irrealizmo (ar
surrealizmo) dialektas nė-
ra tiktais istorinių evoliuci-
jos išraiška, kad — atvirkš-
čiai — besijuokiančios, sa-
vimi pasitikinčios ir paten-
kintos žmonijos veidas yra
dažnai tiktais kaukė, priden-
gianti jos baimes, jos pam-
šimus, jos kliedėjimus. Me-
no istorija, pagal Jurgį Bal-
trušaitį, atidengia ši slaptą
žmogaus pasikalbėjimą su
savo pasamone.

Kaij memo istorikas, Jur-
gis Baltrušaitis kalba apie
tolimoj praeityj pasifikus-
ias epochas, apie Viduram-
žio kilmės, mūsų slibinių ir
velnių — kinetiškos kil-
mės. Meno istorija sudaro
tik formu gvenimais ir
kitais formos kūnais, kuris
maitinasi Tolimųjų salandarų ir
senovės laikų besaikė flora
ir fauna. O tačiau jo rupė-
čiai ir aktualūs: tai mūsu epochos
nerimas, tai mūsų kar-
tos noras suprasti save.

A. J. Greimas

JURGIO BALTRUŠAIČIO DARBAI

- 1929 — Etudes sur l'art médiéval en Arménie et en Géorgie.
- 1931 — La stylistique ornementale dans la sculpture romane.
- 1931 — Les chapiteaux de Sant Cugat del Valles.
- 1934 — Art sumérien, art roman.
- 1934 — Visutinė Meno Istorija, I t.
- 1936 — Le problème de l'ogive et l'Arménie.
- 1939 — Cosmographie chrétienne dans l'art du Moyen Age.
- 1939 — Visutinė Meno Istorija, II t.
- 1941 — L'Eglise cloisonnée en Orient et en Occident.
- 1948 — Lithuanian Folk Art.
- 1955 — Le Moyen Age fantastique.
- 1956 — Anamorphoses.
- 1957 — Aberrations.
- 1960 — Reveils et prodiges.
- Ruošiama spaudai: La légende des mythes.

GREETINGS and BEST WISHES DRAGIN PIANO COMPANY

WE CARRY THE FINEST QUALITY PIANOS

WILLIAM WEISS, PROP.

8220 Carnegie Ave.

Call RA 1-9848